

התקציב הדו-שנתי מאפשר לתכנן - אבל אין בו תכניות

ד"ר שלמה סבירסקי, מנהל אקדמי, מרכז אדווה
27.7.2010

"תקציב דו-שנתי מסייע בתכנון הממשלתי בטווח הקצר... ומפנה משאבים ניהוליים לחשיבה אסטרטגית ולבניית תכניות לטווח ארוך". כך טוען משרד האוצר במסמך "המדיניות הכלכלית לשנים 2011-2012", שאומץ לאחרונה על ידי הממשלה.

יפה. תכנון לטווח ארוך הוא אכן דבר החסר מאוד בישראל. הגיע הזמן שהממשלה תתחיל לחשוב בטווחים שמעבר להסכם הקואליציוני הקרוב.

יש רק בעייה אחת: בהצעת התקציב שאושרה בשבוע שעבר על ידי הממשלה לא ניתן למצוא ולו תכנית ארוכת-טווח חדשה אחת. תכנית שתפתח אופקים, תסמן כיוונים חדשים, תקבע יעדים.

אם יש בהצעת התקציב תכניות ארוכות-טווח, הרי שהן אינן חדשות. היישום של "אופק חדש" החל לפני מספר שנים, וגם בשנתיים הקרובות הוא ימשיך לסבול מהיעדר השקעה מקבילה בתשתיות חינוך, דבר המקשה על מרבית בתי הספר ביישום התכנית. מערכת הביטחון מתנהלת על פי המתווה של ועדת ברודט, שאושר ב-2007, עם תוספות שנתיות כאלה או אחרות, בלא הראייה המערכתית ארוכת-הטווח של ועדת מרידור. המהלך של הפחתת המסים הישירים החל עוד ב-2003, ולמרות שאין כל ביטחון בכך שהוא אכן תורם לצמיחה, כבר לפני שנתיים הוחלט כי הוא יימשך עד 2016. גם העלאת המסים העקיפים היא מדיניות בת שנים. מערך הביטחון הסוציאלי, שנפגע מאוד בשנות האינפלציה השנייה, ממשיך לקרטע בין תוספת קטנה פה וקיצוץ קטן שם. מס הכנסה שלילי הוא מורשת מתקופת ממשלות קודמות; למותר לציין כי אין בו פתרון של ממש לתעסוקה ולעוני באזורי הפריפריה. ההפרטה של בנק הדואר היא המשך של מדיניות רבת שנים של העברת נכסי ציבור לידיים פרטיות.

אז עם מה נשארנו? עם תקציב חסר תכניות לטווח ארוך. אם עד כה חיינו עם תקציבים חד-שנתיים נעדרי תכנון, מעתה נגזר עלינו לחיות עם תקציבים דו-שנתיים נעדרי תכנון.

למעשה, לא השאיפה להתחיל עידן של תכנון ארוך-טווח היא שהניעה את הממשלה לאשר תקציב דו-שנתי. המניעים היו אחרים: האחד, להבטיח לממשלה הנוכחית שנתיים תמימות של שקט פוליטי, ללא האיום של הפלה בגין אי אישור התקציב החד-שנתי במועדו ואפילו ללא ההתדיינות הקולנית השנתית בחדרי הוועדות ובאולם המליאה של הכנסת. המניע השני: התקציב הדו-שנתי מבטיח צמצום תקציבי בשנתיים הקרובות ובעקבות זאת מציג את ישראל באור חיובי בעיני חברות דירוג האשראי הבינלאומיות. מבחינה זאת, התקציב הדו-שנתי אינו אלא עוד אחד מן הכלים הרבים בהם השתמשו ממשלותינו כדי לצמצם את ההוצאה התקציבית, ובהם החוק להפחתת הגרעון ולהגבלת ההוצאה התקציבית והכלל הפיסקלי, שהתחיל ברמה של 1%, זחל ל-1.7% ועתה הגיע ל-2.6%.

זוהי חשיבה לטווח הקצר. אין כאן תכנון לטווח הארוך. זוהי נוסחה לממשלה של שב ואל תעשה, ולא של ממשלה המובילה מהלכים חברתיים וכלכליים.